

فصلِ میوہ چینی

ششم ابتدایی

شامل : فارسی ، علوم ، ریاضی ، آزمون‌های چهارجوابی و ...

مؤلفان :

محمد حسن حسن پور

معصومه نجیب

آزمون فارسی (فصل ۵)

دانش آموز عزیز پاسخ صحیح را با علامت مشخص کن.

۱ - واژه‌ی «همی طلب» به چه معناست؟
 الف) طلبکاری ب) بطلب ج) بی طلب د) چه طلبی؟

۲ - حکایت «عمر گرانمایه» از کدام شاعر بزرگ ایرانی است؟
 الف) سعدی ب) عطار ج) حافظ د) فردوسی

۳ - واژه‌ی «ربیع» به چه معناست؟
 الف) فصل تابستان ب) فصل زمستان ج) فصل بهار د) فصل پاییز

۴ - واژه‌ی «همی روم» به چه معناست؟
 الف) بروم ب) می روم ج) می رود د) می رویم

۵ - شعر (گل به خنده گفت: زندگی شکفتن است، با زبان سبز، راز گفتن است.) از کیست؟
 الف) سیمین بهبهانی ب) شفیعی کدکنی ج) احمد شاملو د) قیصر امین پور

۶ - ارزش و عظمت «لغت نامه‌ی دهخدا» را با چه کتابی برابر نهاده‌اند؟
 الف) تاریخ بلعمی ب) اسرارنامه ج) شاهنامه د) سندبادنامه

۷ - کدام یک از کلمه‌های زیر با «ان» جمع بسته می‌شود؟
 الف) اطلاع ب) بیگانه ج) باغ د) مدرسه

۸ - واژه‌ی «خوار» به چه معناست؟
 الف) تیغ ب) خار ج) پست و حقیر د) تیغ گل

۹ - واژه‌ی «دوست همی طلب» به چه معناست؟
 الف) دوست انتخاب کن ب) دوستدار دوست باش ج) دوست داشتن خوبست د) بی دوست باش

۱۰ - ضرب‌المثل «با دم شیر بازی نکن» به چه معناست؟
 الف) با شیر بازی نکن ب) کار خطرناک انجام دادن
 ج) کار ساده انجام دادن د) با شیر بازی کردن

موفق باشی

- هر جسمی، هر شیئی و هر چیزی که **طول** (درازا)، **سطح**، **جرم** و **حجم** داشته باشد، قابل اندازه گیری با واحدهای مخصوص به خودش است.

واحد‌های اندازه گیری که به طور معمول از آن‌ها استفاده می‌کنیم، عبارتند از :

طول واحدهای اندازه گیری طول، **کیلومتر**، **متر**، **دسی متر**، **سانتی متر**، **میلی متر**، **میکرون** و **نانو** هستند.

سطح واحدهای اندازه گیری سطح، **کیلومتر مربع**، **هکتار**، **متر مربع**، **دسی متر مربع**، **سانتی متر مربع** و **میلی متر مربع** هستند.

جرم واحدهای اندازه گیری جرم، **تن**، **کیلوگرم**، **گرم** و **میلی گرم** هستند.

زمان واحدهای اندازه گیری زمان، **قرن**، **سال**، **فصل**، **ماه**، **هفته**، **شبانه روز**، **ساعت**، **دقیقه** و **ثانیه** هستند.

گنجایش واحدهای اندازه گیری مایعات، **میلی لیتر** (**سانتی متر مکعب** یا **سی سی**)، **دسی متر مکعب** و **متر مکعب** هستند.

زاویه واحد اندازه گیری زاویه، **درجه** است.

حجم واحدهای اندازه گیری حجم، **متر مکعب**، **لیتر**، **دسی متر مکعب**، **سانتی متر مکعب** و **میلی متر مکعب** هستند.

نگاهی دانشمندی

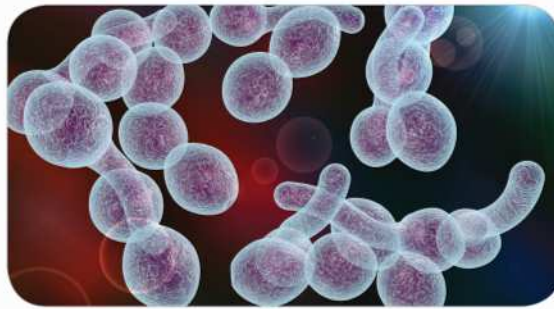
در بیش تر مترها، هر **۱۰ سانتی متر** را با یک رنگ مشخص می‌کنند و به هر کدام از این قسمت‌ها، یک **دسی متر** می‌گوییم.

۱۰ سانتی متر = یک دسی متر

تکنیک‌های میکروبی

- ◀ **مخمرها** دسته‌ای از قارچ‌های تک سلولی (تک یاخته‌ای) هستند که با روش جوانه زدن تولید مثل می‌کنند.
- ◀ مخمرها از باکتری‌ها بزرگ‌تر هستند و دارای **اندازه‌های مختلف** هستند.
- ◀ مخمرها معمولاً **تخم مرغی شکل** یا **بیضی** هستند.
- ◀ **مخمر** در طبیعت، در همه جا یافت می‌شود و قادر است قندها را به **الکل** و **گاز** تبدیل کند.

- ◀ **پریاخته‌ای‌های ساده** از کنار هم قرار گرفتن **یاخته‌های مثل هم** تشکیل شده‌اند.

- به سوراخ‌های ریزی که بیش‌تر در برگ گیاهان وجود دارد، **روزنه** می‌گویند.
- روزنه توسط دو سلول کوچک لویبایی شکل یا قلوهای شکل احاطه شده است. این سلول‌ها به سلول‌های نگهبان معروف هستند.
- روزنه‌ها بیش‌تر در **سطح زیرین برگ‌ها** وجود دارند.

گاهی برای ساختن یک واژه‌ی جدید در زبان فارسی، از ترکیب کلمه با (خوان / خوانی)

بهره می‌گیریم. مانند: آواز ← آوازخوان / آوازخوانی

مانند نمونه کامل کن.

کلمه‌ی جدید	ترکیب	کلمه
شعرخوان / شعرخوانی	خوان / خوانی	شعر
..... /	خوان / خوانی	نغمه
..... / /	لالایی
..... / /	نوحه
..... / /	مرثیه

عبارت‌های زیر را به نثر ساده‌ی امروز، برگردان.

نثر امروز	نثر کهن
.....	● راست گفتن پیشه گیرید که روی روشن دارد.
.....	● مردمان را عیب نکنید که هیچ کس بی عیب نیست.
.....	● هر که از عیب خود نابینا شد، نادان تر مردم باشد.
.....	● هر که از شما به زاد بزرگ تر باشد، حرمت او نگه دارید.

ضرب المثل عبارتی است که در بر دارندهی نکته یا لطیفه یا پندی است و در میان مردم، رایج است. استفادهی به جا و مناسب از ضرب المثل، گفتار و نوشتار را **شیرین** و **دلپذیر** می کند.

برداشت خود را از ضرب المثل های زیر بنویس.

 بخند تا دنیا به رویت بخندد.

 بزرگ نمیر بهار می یاد، کُمبُزه با خیار می یاد. (کُمبُزه به معنی خربزه است.)

ضرب المثل های زیر را بخوان و هر کدام را به معنی اش، وصل کن.

 بخت یک بار درِ خانهی آدم را می زند. بدهکار را هیچی نگویی، طلبکار می شه.

 به روباه گفتن: شاهدت کیه؟ گفت: دُم. بسیار سفر باید تا پخته شود خامی.

اشاره به اینکه باید از فرصت های به دست آمده، حداکثر استفاده را برد.

سکوت و کوتاهی در مطالبه، بدهکار را پررو می کند.

کسی که برای تیرندی خود، هم دست خود را شاهد می گیرد.

سفر و رنج سفر، به انسان چیزهای مختلفی می آموزد و او را با تجربه و پخته می کند.

دانش آموز عزیز می دانی که **جنگل**، نخستین دوست بشر به شمار می رود.

● هیچ یک از پدیده های طبیعت به اندازه ی جنگل در زندگی انسان نقش سازنده نداشته است. **انسان های نخستین**، تنها در پناه جنگل توانستند به **حیات** خود ادامه دهند و نیازهایشان را به دست آورند.

● احترام به درختان و احساس دوستی نسبت به آن ها، حسی است که از دیرباز در انسان پدید

آمده است. قدمت جنگل های کشور پهناور ما، **بیش از یک میلیون سال** است.

● **جنگل های شمال و جنوب ایران** به عنوان باارزش ترین جنگل های جهان به شمار می رود. وجود جنگل های شمال و جنوب ایران، به کشور ما جایگاهی ویژه و نادر بخشیده است.

● جنگل های دنیا به سه نوع طبقه بندی شده اند: **جنگل های سوزنی برگ**، **جنگل های پهن برگ**، **جنگل های آمیخته از سوزنی برگ و پهن برگ**

● جنگل ها **زیست گاه** انواع فراوانی از جانوران گوناگون و گیاهان است.

نگهداری دانشمندی

شیر ایرانی تا حدود **۷۰ سال پیش**، در بخش هایی از ایران وجود داشت؛ اما متأسفانه به علت شکار توسط شکارچیان و از دست دادن زیست گاهشان از بین رفتند.

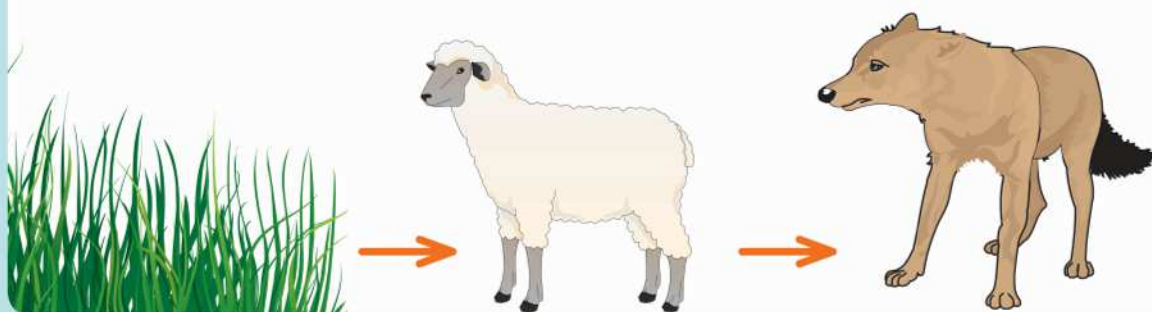

وظیفه ی همه ی ماست که در **حفظ و نگهداری جنگل**، گیاهان و جانوران، کوشا باشیم.

زنجیره غذایی

می خورد و خورده می شود.

- ◀ به ارتباط غذایی موجودات زنده، زنجیره غذایی می گویند.
- ◀ در زنجیره غذایی، انرژی از یک حلقه به حلقه دیگر منتقل می شود. در واقع هر موجود زنده، یک حلقه را تشکیل می دهد.
- ◀ نخستین حلقه گیاهان هستند، حلقه بعدی علف خواران و گوشت خواران هستند.

پیشی تر بدانیم

چیزی هدر نمی رود.

تجزیه کنندگان پیکر بی جان و بقایای پیکر جانوران و گیاهان را تجزیه می کنند و این کار باعث می شود که مواد تشکیل دهنده آنها دوباره به طبیعت برگردد. بارها دیده اید که با استفاده از بقایای گیاهان، خاک گیاهی می سازند.

قارچ ها هم گروهی از جانداران هستند که با بقایای گیاهان و جانوران در تشکیل خاک گیاهی نقش دارند.

به ارتباط بین زنجیره های غذایی شبکه غذایی می گویند.

دانش آموز عزیز

یک ترازو داریم که با تقریب کم تر از 10 ، جرم اشیا را نشان می دهد. اگر جرم یک مداد 23 گرم، جرم یک دفتر 175 گرم و جرم یک کتاب ریاضی 348 گرم باشد، این ترازو جرم آن ها را چند گرم نشان می دهد؟

جرم مداد : جرم دفتر : جرم کتاب ریاضی :

● این ترازو با روش قطع کردن، جرم اشیا را نشان می دهد.

۱- اگر گرد شده‌ی سن آیدین، 16 سال باشد، سن واقعی او می تواند چند سال باشد؟

۲- اگر جرم بدن شما، $52/973$ کیلوگرم باشد، با روش قطع کردن و با تقریب های :

الف (کم تر از یک کیلوگرم، جرم بدن شما کیلوگرم است.

ب (کم تر از $0/1$ کیلوگرم، جرم بدن شما کیلوگرم است.

ج (کم تر از $0/01$ کیلوگرم، جرم بدن شما کیلوگرم است.

۲- اگر جرم بدن یک گوسفند، $68/789$ کیلوگرم باشد، با روش گرد کردن و با تقریب های :

الف (کم تر از یک کیلوگرم، جرم بدن گوسفند 69 کیلوگرم است.

ب (کم تر از $0/1$ کیلوگرم، جرم بدن گوسفند کیلوگرم است.

ج (کم تر از $0/01$ کیلوگرم، جرم بدن گوسفند کیلوگرم است.

آزمون علوم (درس ۱۳)

دانش آموز عزیز پاسخ صحیح را با علامت مشخص کن.

۱ - ناقل بیماری مالاریا کدام است؟

- الف) سگ ب) موش ج) نوعی پشه د) میکروب

۲ - کمبود کدام یک از مواد زیر باعث نرمی استخوان می شود؟

- الف) آهن ب) چربی ج) گوشت د) کلسیم

۳ - کدام یک از بیماری های زیر، جزء بیماری های غیر واگیر است؟

- الف) آنفلوآنزا ب) سرماخوردگی ج) وبا د) زخم معده

۴ - کدام یک از گزینه های زیر، جزء سدّ دوم دفاعی بدن می باشد؟

- الف) پوست بدن ب) گلبول های سفید ج) گلبول های قرمز د) شش ها

۵ - ناقل بیماری هاری کدام حیوان است؟

- الف) موش ب) سگ ج) پشه د) سوسک

۶ - کدام یک از بیماری های زیر جزء بیماری های واگیر است؟

- الف) سرطان ب) دیابت (قند) ج) سرماخوردگی د) فشار خون

۷ - در کدام قسمت از اعضای بدن ما، نوعی از باکتری ها تولید ویتامین می کنند؟

- الف) معده ب) روده ج) شش ها د) قلب

۸ - در چه صورتی میکروب ها از سدّ دفاعی بدن یعنی پوست عبور می کنند و وارد بدن می شوند؟

- الف) به هنگام زخمی شدن پوست ب) به هنگام سرماخوردگی
ج) به هنگام زمین خوردن د) به هنگام بیماری دیابت

۹ - با ترشح پادتن به وسیله ی گلبول های سفید، چه اتفاقی می افتد؟

- الف) میکروب ها فعال می شود ب) میکروب ها غیر فعال می شود
ج) میکروب ها ضعیف می شود د) میکروب ها دوبرابر می شود

پیروز و سربلند باشی

هنگام نوشتن :

◀ از کاربرد کلمه‌های گفتاری و شکسته خودداری کنیم.

◀ از تکرار کلمه‌ها، پرهیزیم.

◀ ساده و خوانا بنویسیم.

داستان زیر را تا یک بند، ادامه بده.

بچه گربه مادرش را گم کرده بود و از گرسنگی ناله می کرد.

🌸 به دو گروه از کلمه‌های زیر، بادقت نگاه کن.

صدق ← صداقت ، صدیق ، صادق

خلق ← خالق ، مخلوق ، خلقت

همانطور که می بینید تمام واژه‌های ردیف اول در سه حرف (ص، د، ق) و همه‌ی کلمه‌های ردیف دوم در سه حرف (خ، ل، ق) مشترک هستند. به این دسته از کلمه‌ها که از یک ریشه و خانواده هستند، هم خانواده می گوئیم.

دو یا چند کلمه، در صورتی هم خانواده هستند که سه حرف اصلی آنها با هم مشترک باشند و آن کلمه‌ها با هم **ارتباط معنایی** داشته باشند. مانند ← مقصد، مقصود، قصد

سه حرف مشترک واژه‌های هر گروه را بنویس.

حروف مشترک

واژه‌ها

..... ←	علم ، عالم ، عمل ، معلّم
..... ←	فعل ، فاعل ، مفعول ، منفعل
..... ←	عشق ، عاشق ، معشوق ، عشاق
..... ←	نقش ، نقاش ، منقوش ، نقشه
..... ←	نصر ، ناصر ، منصور ، نصرت

برای هر واژه، دو هم‌خانواده‌ی دیگر بنویس.

..... ←	قصد
..... ←	مشهد
..... ←	نظم

تکمیلی دانستنی

جمله از دو بخش (**نهاد** و **گزاره**) تشکیل شده است.

نهاد ◀ قسمتی از جمله است که درباره‌ی آن سخن می‌گوییم یا صفت و حالتی را به آن نسبت می‌دهیم. نهاد معمولاً پیش از گزاره می‌آید. مانند: دانش‌آموزان به اردوی علمی رفتند.

گزاره ▶ خبری هست که درباره‌ی نهاد داده می‌شود.

مانند: دانش‌آموزان بسیار خوشحال هستند.

در زبان فارسی، معمولاً **نهاد** در ابتدای جمله و **گزاره** در انتهای جمله می‌آید.

بخش پذیری یعنی قابل تقسیم است و باقی مانده ندارد.

هر عددی قابل تقسیم است؛ ولی اگر عددی را بر عددی تقسیم کنیم و باقی مانده صفر شود، می‌گوییم بخش پذیر است.

$$۱۲ \div ۲ = ۶$$

$$۱۲ \div ۳ = ۴$$

$$۱۲ \div ۴ = ۳$$

$$۱۲ \div ۶ = ۲$$

$$۱۲ \div ۱۲ = ۱$$

مثلاً عدد ۱۲ بر ۲، ۳، ۴، ۶ و ۱۲ بخش پذیر است. ←

$$۱۳ \div ۱۳ = ۱$$

اما عدد ۱۳، بر هیچ عددی جز خودش، بخش پذیر نیست. ←

یک عدد دورقمی بنویس که بر اعداد ۲، ۳، ۴، ۵ و ۶ بخش پذیر باشد.

$$۶ \times ۵ \times ۲ = ۶۰$$

$$۶۰ \div ۲ = ۳۰$$

$$۶۰ \div ۳ = ۲۰$$

$$۶۰ \div ۴ = ۱۵$$

$$۶۰ \div ۵ = ۱۲$$

$$۶۰ \div ۶ = ۱۰$$

$$۶۰ \div ۱۰ = ۶$$

$$۶۰ \div ۱۲ = ۵$$

$$۶۰ \div ۱۵ = ۴$$

$$۶۰ \div ۳۰ = ۲$$

$$۶۰ \div ۶۰ = ۱$$

بنابراین عدد ۶۰، بر اعداد،،،،،،،،، و بخش پذیر است.

۱- کوچک ترین عدد سه رقمی را که بر ۲، ۴، ۵، ۱۰، ۲۰، ۲۵ و ۵۰ بخش پذیر است، در جای خالی بنویس.

$$\square \div ۲$$

$$\square \div ۴$$

$$\square \div ۵$$

$$\square \div ۱۰$$

$$\square \div ۲۰$$

$$\square \div ۲۵$$

$$\square \div ۵۰$$

۲- پنج عدد بنویس که بر ۲ بخش پذیر باشند. آیا می‌دانی یکان آنها باید چه اعدادی باشند؟

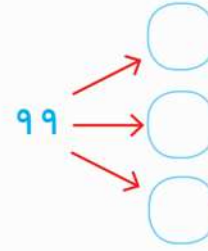
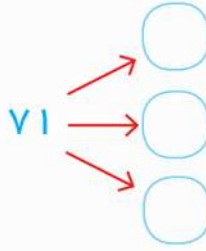
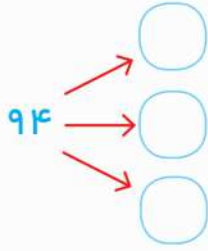
۳- پنج عدد بنویس که بر ۳ بخش پذیر باشند. آیا می‌دانی مجموع رقم‌های آنها باید چه عددی باشد؟

۴- پنج عدد بنویس که بر ۵ بخش پذیر باشند. آیا می‌دانی یکان آنها باید چه اعدادی باشند؟

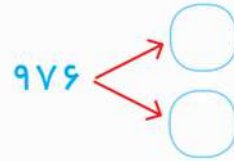
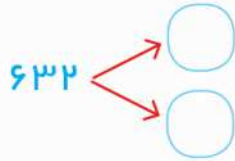
۵- پنج عدد بنویس که بر ۹ بخش پذیر باشند. آیا مجموع رقم‌های این اعداد، بر ۹ بخش پذیر هستند؟

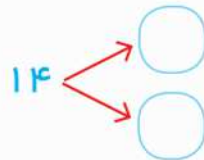
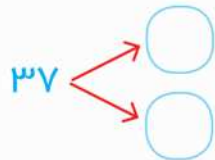
۱ - در جاهای خالی، چه رقم‌هایی می‌توانی بنویسی که عدد ۳ رقمی حاصل، بر ۲ بخش‌پذیر باشد؟

۲ - در جاهای خالی، چه رقم‌هایی می‌توانی بنویسی که عدد ۴ رقمی حاصل، بر ۵ بخش‌پذیر باشد؟

۳ - در جاهای خالی، چه رقم‌هایی می‌توانی بنویسی که عدد ۳ رقمی حاصل، بر ۲ و ۵ بخش‌پذیر باشد؟

۴ - در جاهای خالی چه رقم‌هایی می‌توانی بنویسی که عدد سه رقمی حاصل، بر ۳ بخش‌پذیر باشد؟

۷ ۱

۶۲

۷۱

۵ - در جاهای خالی، چه رقم‌هایی می‌توانی بنویسی که عدد سه رقمی حاصل، بر ۹ بخش‌پذیر باشد؟

۳ ۵

۳۳

۲

۴۳

۶ - اعداد هر ردیف را به عبارت مربوط به خود وصل کن.

۱۴۴ - ۸۱ - ۱۲۶ - ۴۵

مضرب‌های عدد ۵

۱۲۰ - ۳۷۵ - ۸۹۰۰ - ۲۵

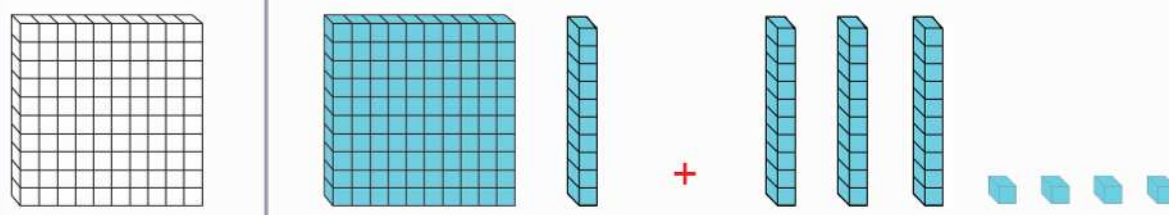
مضرب‌های عدد ۲

۳۲ - ۷۹۰ - ۷۷۱۶ - ۱۰۰

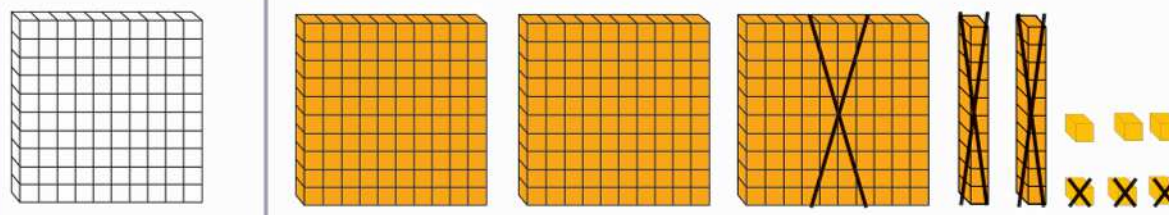
مضرب‌های عدد ۹

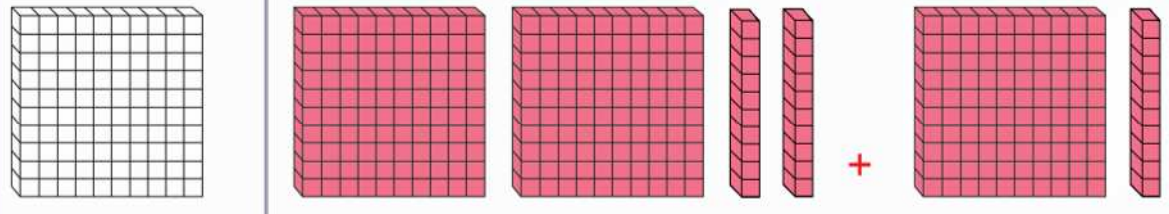
با توجه به شکل‌ها و واحد نشان داده شده، جمع و تفریق بنویس.

.....

.....

.....

$(51/49 \times 18/2) + \bigcirc = 1000$

داخل عدد مناسب بنویس.

عددها را به صورت گسترده‌ی اعشاری، نمایش بده.

$45/79 = \dots\dots\dots$

$3 \frac{1}{5} = \dots\dots\dots$

پاسخ تقسیم‌های زیر به دست آور.

$$۴۳ \div ۵/۶ =$$

$$\frac{۴۳}{۱} \div \frac{۶}{۱۰} =$$

$$۲/۳ \div ۵ =$$

$$۲ \frac{۳}{۱۰} \div \frac{۵}{۱} =$$

$$۵/۸ \div ۴ =$$

$$۴ \div ۵/۸ =$$

$$۷۲/۹ \div ۸/۱۳ =$$

$$۸/۱۳ \div ۷۲/۹ =$$

حاصل تقسیم‌های زیر را ذهنی به دست آور.

$$۵/۶ \div ۲ =$$

$$۵/۵۸ \div ۲ =$$

$$۲/۱ \div ۷ =$$

تقسیم کنید.

$$۸۹/۹۴ \quad \underline{\quad ۲۳ \quad}$$

$$۴۳/۴ \quad \underline{\quad ۹ \quad}$$

از روی سرمشق‌های زیر، خوش خط و زیبا بنویس.

نام نیک رفتگان ضایع مکن تا بماند نام نیکت ماندگار

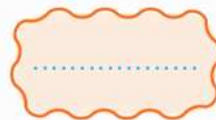
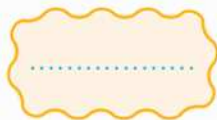
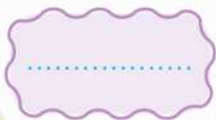
به نام خداوند جان و خرد کزین برتر اندیشه بر نگذرد

خواهی که خدا بر تو بخشد با خلقِ خدای کن نگویی

با آن که سخن به لطف آب است کم گفتنِ هر سخن، صواب است

کدام یک از واژه‌های زیر را می‌شود با «نامه» ترکیب کرد؟ آن‌ها را در جاهای خالی بنویس.

سخن - لغت - دعوت - عشق - کار - پایان - دفتر - واژه

چون عمل در تو نیست، نادانی

«گلستان سعدی»

علم، چندان که بیش تر خوانی

آزمون فارسی (فصل ۴)

دانش آموز عزیز پاسخ صحیح را با علامت ✗ مشخص کن.

۱ - «لغت نامه‌ی دهخدا»، اثر کدام یک از شخصیت‌های برجسته‌ی ایرانی است؟

- الف) فردوسی ب) معین ج) دهخدا د) عطار

۲ - افزودن واژه‌ی «نامه» به پایانِ کدام کلمه مناسب است؟

- الف) اداره ب) دعوت ج) سحر د) مجله

۳ - کدام گزینه، مصراع مقابل را کامل می‌کند؟ (به نام آنکه جان را فکرت آموخت)

- الف) ز فضلش هر دو عالم گشت روشن ب) چراغ دل به نورِ جان برافروخت
 ج) ز فیضش، خاکِ آدم گشت گلشن د) همه عالم، کتابِ حق تعالی است

۴ - هم‌خانواده‌ی کلمه‌ی «خلوص» کدام گزینه است؟

- الف) خصوصی ب) خاص ج) خالص د) مخصوص

۵ - کدام کلمه با سه کلمه‌ی دیگر تفاوت دارد؟

- الف) ناظم ب) نظم ج) ضامن د) منظم

۶ - کدام یک از واژه‌های زیر، درست معنی نشده است؟

- الف) آفاق: آفاق ب) اَوخ: افسوس ج) بحر: حرمت د) پار: سال گذشته

۷ - کدام کلمه جمع بسته شده است؟

- الف) درمان ب) مامان ج) باران د) درختان

۸ - زمان کدام فعل با بقیه متفاوت است؟

- الف) گفته بود ب) گفته است ج) خواهد گفت د) می‌گفت

۹ - علامه دهخدا برای تألیف لغت‌نامه‌ی خود، چند سال کوشش کرد؟

- الف) سی سال ب) سی و چهار سال ج) چهل سال د) پنجاه سال

۱۰ - این شعر از کیست؟ «درد عشقی کشیده‌ام که می‌پرس زهرِ هجری چشیده‌ام که می‌پرس»

- الف) سعدی ب) حافظ ج) عطار د) خیام

موفق باشی